Oświadczenie złożone
przez senatorów
Stanisława Karczewskiego i Waldemara Kraskę
na 45. posiedzeniu Senatu
w dniu 7 listopada 2025 r.

Oświadczenie skierowane do minister zdrowia Jolanty Sobierańskiej-Grendy

Szanowna Pani Minister!

Zdrowie psychiczne Polek i Polaków stanowi jeden z kluczowych filarów bezpieczeństwa społecznego i jakości życia w naszym kraju. Z rosnącym niepokojem obserwujemy jednak utrzymującą się niepewność co do programu pilotażowego centrów zdrowia psychicznego (CZP), który od 7 lat stanowi fundament nowoczesnego systemu opieki psychiatrycznej w Polsce.

Program CZP, uruchomiony przez rząd Prawa i Sprawiedliwości w 2018 r., to przełomowy model opieki – całodobowy, bez skierowań, blisko pacjenta. Obejmuje już blisko połowę populacji kraju, zapewniając pomoc niemal milionowi osób w kryzysach psychicznych. Dzięki niemu znacząco skrócono czas reakcji, ograniczono liczbę hospitalizacji i uratowano życie tysiącom osób. To najskuteczniejsza reforma psychiatrii w historii III RP, szeroko doceniana również na arenie międzynarodowej.

Decyzja o kolejnym, czwartym już, przedłużeniu pilotażu, do 31 grudnia 2026 r., budzi jednak poważne obawy. Program, który powinien być już trwałym elementem systemu ochrony zdrowia, pozostaje wciąż w fazie tymczasowości, stając się najdłużej trwającym pilotażem w historii polskiej ochrony zdrowia. Taka sytuacja rodzi niepewność finansową z uwagi na brak zagwarantowanych środków w budżecie NFZ na 2026 r., mimo zapewnień o kontynuacji ryczałtowego finansowania. Powoduje także brak stabilności prawnej z uwagi na konieczność zmian w 3 kluczowych ustawach – o ochronie zdrowia psychicznego, działalności leczniczej i świadczeniach NFZ – a projekty tych nowelizacji nie zostały dotąd przedłożone. Budzi również niepokój pacjentów i personelu, powoduje protesty, obawy o likwidację 117 centrów, rotację kadr, a wszystko to zagraża ciągłości opieki dla milionów Polaków.

W związku z tym apelujemy do pani minister o podjęcie pilnych działań mających na celu zapewnienie trwałości i rozwoju systemu centrów zdrowia psychicznego, a także o odpowiedzi na następujące pytania.

1. Jak wygląda plan kontynuacji programu, który był realizowany w latach 2021–2025 i kończy się w grudniu bieżącego roku? Dlaczego planowane jest jedynie roczne przedłużenie?

2. W ramach tego programu rząd Prawa i Sprawiedliwości uruchomił w 2021 r. pierwszy w Polsce program zapobiegania zachowaniom samobójczym. W 2024 r. przyniósł on spektakularne efekty – spadek liczby samobójstw w populacji ogólnej o 7%, a wśród dzieci aż o 12%. Jakie są obecne plany dotyczące rozwoju i kontynuacji tego programu w kolejnych latach?

3. Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie, niegdyś flagowa jednostka polskiej psychiatrii, przeżywa obecnie głęboki kryzys organizacyjny i finansowy. Jakie działania planuje podjąć Ministerstwo Zdrowia w celu jego restrukturyzacji i przywrócenia mu roli centralnego ośrodka referencyjnego w dziedzinie psychiatrii i neurologii?

Zdrowie psychiczne nie może być traktowane jako eksperyment – to fundament odpowiedzialnej polityki państwa i wyraz troski o każdego obywatela. Liczymy na szybkie i konkretne działania w tej sprawie.

Stanisław Karczewski
Waldemar Kraska